

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: «ПЕРЕМІЩЕНІ УНІВЕРСИТЕТИ»

Наукова доповідь на спільному засіданні Комітету педагогічних наук Польської академії наук та вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, 29 вересня 2023 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5213>

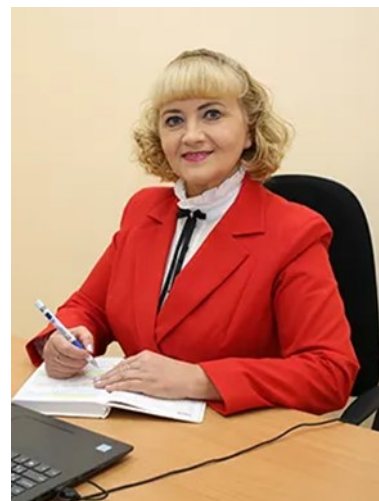
КУРИЛО Віталій Семенович

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
перший проректор Державного
закладу «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна

Олена Леонідівна КАРАМАН

доктор педагогічних наук,
професор, ректор Державного
закладу «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна

Анотація. 29 вересня 2023 р. у місті Варшава (Республіка Польща) відбулося спільне засідання Комітету педагогічних наук Польської академії наук та вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Розглянуто теми: «Вища освіта в Україні в умовах воєнного стану: «переміщені університети», «Вища освіта в Польщі — розвиток дисципліни педагогіки, виховання молодих науково-педагогічних кадрів у дусі високої наукової і методичної культури». За результатами проведеного засідання підписано Угоду про співпрацю в науковій та освітній діяльності. Захід було організовано представниками обох сторін: з польської сторони — головою Комітету педагогічних наук Польської академії наук, професором А. Цибаль-Міхальською; з української сторони — президентом НАПН України В. Кременем, академіком-секретарем Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України С. Сисоєвою, головою вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, академіком НАПН України В. Курилом, ректором університету, директором Науково-дослідного центру на базі НАПН України О. Караман.

У доповідях В. Курила та О. Караман висвітлено історію, узагальнено досвід і проблеми, визначено перспективи розвитку переміщених університетів як нового явища в освітньому просторі України, що з'явилося внаслідок війни росії проти України (2014-2023 рр.); розкрито систему наукової діяльності та підготовки кадрів вищої кваліфікації в переміщених закладах вищої освіти на прикладі Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Зазначено, що термін «переміщені університети» у науковій, освітній та нормативно-правовій обіг було введено науковцями ЛНУ імені Тараса Шевченка, який двічі постраждав від російської агресії та має статус двічі переміщеного ЗВО (2014 та 2022 рр.). Показано, як в умовах війни та переміщення ЛНУ імені Тараса Шевченка двічі відновлювався та продовжує розвиток в сукупності всіх напрямів освітньої діяльності: формування контингенту студентів, підвищення якості кадрового складу, забезпечення якості освітнього процесу, зміцнення позицій у наукових рейтингах, розвиток міжнародних зв'язків та матеріально-технічної бази.

Ключові слова: переміщені університети; вища освіта; війна росії проти України; воєнний стан; Україна; Польща.

29 вересня 2023 р. у місті Варшава (Республіка Польща) відбулося спільне засідання Комітету педагогічних наук Польської академії наук та вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, результатом якого стало підписання Угоди про співпрацю в науковій та освітній діяльності.

Захід було організовано представниками обох сторін: з польської сторони — головою Комітету педагогічних наук Польської академії наук, професором А. Цибаль-Міхальською; з української сторони — Президентом НАПН України В. Кременем, академіком-секретарем Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України С. Сисоевою, головою вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, академіком НАПН України В. Курилом, ректором університету, директором НДЦ на базі НАПН України О. Караман.

У спільному засіданні взяли участь 12 членів Комітету педагогічних наук Польської академії наук, 11 членів вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка та академік-секретар Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України С. Сисоева.

Теми засідання — «Вища освіта в Україні в умовах воєнного стану: «переміщені університети», «Вища освіта в Польщі — розвиток дисциплі-

ни педагогіки, виховання молодих науково-педагогічних кадрів у душі високої наукової і методичної культури» — мали на меті познайомити українських і польських колег з феноменом «переміщеного університету», що з'явився та був уведений до наукового і правового обігу вченими ЛНУ імені Тараса Шевченка внаслідок російського вторгнення в Україну, окупації територій та університетів (2014, 2022 рр.); здійснити обмін досвідом підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації в Україні та Республіці Польща; визначити напрями співпраці в освітній та науковій діяльності для спільної боротьби проти російської агресії та відстоювання європейських цінностей.

Відповідно до порядку денного на засіданні прозвучали доповіді науковців — членів вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка та Комітету педагогічних наук Польської академії наук:

- проф. Віталія Курила «Переміщений університет як нове явище в освіті України: історія, проблеми, дії»;
- проф. Олени Караман «Наукова діяльність переміщеного університету та підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації»;
- проф. Маріана Новака «Просування та підтримка наукових кадрів у Польщі (правові положення — нормативні акти — хороші практики) у діяльності Ради наукових досліджень»;
- проф. Кшиштофа Рубахи «Функціонування та науково-публікаційний доробок Лабораторії інструментарію дослідження під керівництвом голови секції «Методологія педагогічних досліджень» Комітету педагогічних наук Польської академії наук.

Наводимо основні положення доповідей учасників спільного засідання від Луганського національного університету імені Тараса Шевченка — голови вченої ради, академіка НАПН України В. Курила та ректора О. Караман.

Шановні учасники спільного засідання Комітету педагогічних наук Польської академії наук та вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка!

Дозвольте від імені викладачів і студентів університету, освітян і науковців України, народу України подякувати кожному з вас особисто, польському народу, Президенту та Уряду Польщі за величезну підтримку України, мільйонів українців, українських освітян і науковців у кривавій війні, яку розгорнула рф проти України та всього цивілізованого світу. З перших днів війни Україна і Польща разом

встали на захист Європи від російської агресії, а тому Перемога над ворогом є неминучою!

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка було створено 1 березня 1921 р., і за 102 роки освітньої діяльності він випустив понад 200 тисяч фахівців різного профілю, у тому числі багатьох відомих учених і практиків. 36 студентів університету стали чемпіонами і призерами Олімпійських ігор. За ці роки в університеті склалися низка наукових шкіл з таких галузей знань, як історія, математика, філологія, педагогіка, хімія, біологія, географія.

У 2006 та 2011 рр. університет першим в Україні пройшов зовнішнє незалежне оцінювання експертами Європейської Асоціації Університетів, які визнали високий європейський рівень освітньої та наукової діяльності закладу.

На початок 2014 р. в університеті навчалось понад 30 тис. студентів, у тому числі 2,5 тис. іноземних здобувачів із 20 країн світу. Кадровий склад становив понад 5 тис. осіб.

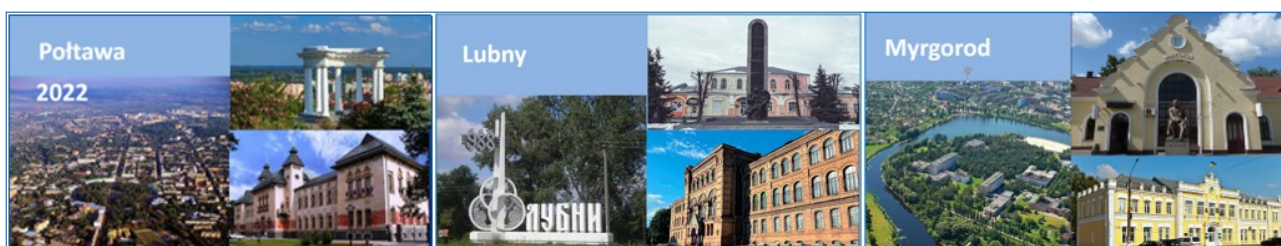
Усе змінилося у 2014 р. Місто Луганськ знаходиться у 30-ти км. від кордону з росією, і тому збройну агресію університет відчув уже наприкінці лютого 2014 р. Влітку 2014 р. внаслідок активних бойових дій та окупації частини Луганської

області університет вимушений був розпочати переміщення з міста Луганськ до міста Старобільськ Луганської області, яке на той час перебувало під контролем української влади. Ми залишили майже всю матеріальну базу і почали життя з чистого аркуша. Луганськ покинуло 80 % викладацького складу та 75 % контингенту студентів. З 2014 р. університет змушений був перейти на змішану (очно-дистанційну) форму навчання, де 70 % займала дистанційна освіта.

У лютому 2022 р. росія розпочала повномасштабну війну проти України, Луганську область та місто Старобільськ (побратим міста Люблін, місце поховання польських офіцерів) було захоплене російськими військами. Частину навчальних корпусів університету було окуповано, а частину — повністю зруйновано ворогом. Університет вдруге вимушений був покинути власні навчальні корпуси та переміститися з Луганської до Полтавської області. Наразі університет розміщується та здійснює освітню діяльність у трьох містах Полтавської області: Полтава, Лубни, Миргород. Цього разу було збережено практично весь колектив викладачів і студентів.

У 2014 р. університет був першим в Україні, хто самостійно здійснив переміщення з окупованої території і розпочав освітній процес. Прикладу університету послідували ще 15 університетів Луганської та Донецької областей. У 2022 р., під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну, до переміщених університетів приєдналися заклади вищої освіти Херсонської, Запорізької, Донецької областей, які також захопив ворог.

Термін «переміщений університет» було вперше введено в нормативно-правове поле в 2015 р. завдяки законодавчим ініціативам В. Курила,

який у жовтні 2014 р. був обраний народним депутатом України і став одним з авторів декількох законів, у яких надавався спеціальний статус переміщеним університетам та унормовувалися можливості для вступу та навчання дітей з тимчасово окупованих територій і лінії розмежування.

Також В. Курилом, С. Савченком, О. Караман на інших науковцями Луганського національного університету імені Тараса Шевченка було теоретично обґрунтовано поняття «переміщений університет» на науковому й освітньому рівнях (Курило & Савченко, 2019; Курило, Савченко & Караман, 2019; Курило & Савченко, 2021; Курило, Савченко, Меньяйленко & Караман, 2020).

За 9 років університет пережив дві великі фази різкого зниження показників (2014 та 2022 рр.). Контингент студентів зменшився з 30 тис. до 10 тис.; штат викладачів і співробітників — з 5 тис. до 1 тис. Було повністю втрачено матеріально-технічну базу. Проте збережено людський потенціал — провідних докторів наук, професорів; кандидатів наук, докторів філософії, доцентів, відданих університету й Україні. Крім того, за 9 років було підготовлено багато молодих учених, придбано новітнє обладнання, створено сучасне освітнє середовище, зокрема й за рахунок міжнародних партнерів. І, головне, університет став лідером дистанційного навчання в Україні. Усі освітні програми в університеті можна вивчати як в очному, так і дистанційному форматі. Цього року в університеті створено Інститут міжнародної освіти, який надає освітні послуги іноземним студентам в режимі онлайн англійською мовою.

За останні роки зросла наукова активність викладачів, розширилися міжнародні зв'язки. Ще

з початку 2000-х років в ЛНУ імені Тараса Шевченка склалися гарні стосунки з Люблінським університетом та Католицьким університетом міста Люблін, Катовицьким університетом та іншими польськими ЗВО.

Протягом 8 років (2014-2022 рр.) університет здійснював освітню діяльність у зоні проведення Операції Об'єднаних Сил, поряд із фронтом, а тому склалися міцні партнерські стосунки із Збройними силами України. В університеті було створено низку освітніх програм, орієнтованих на військових. У результаті такої співпраці в університеті отримали дипломи або продовжують навчатися понад 3 тис. військовослужбовців-учасників бойових дій.

Переміщення університету з великого обласного центру (м. Луганськ) у невеликі міста Луганської та Полтавської областей сприяло позитивним соціально-культурним і економічним змінам у цих населених пунктах, зменшенню міграційних процесів молоді.

Як було зазначено вище, в умовах війни університет утратив не тільки майно, а й значну частину контингенту студентів і науковців. Тому першочерговим завданням і у 2014 р., і у 2022 р. стало відновлення кадрового потенціалу, авторитету університету в науковій, освітній та міжнародній діяльності. Одним з пріоритетних напрямів розвитку університету стала наукова діяльність та підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації.

Наукова робота — один з провідних напрямів діяльності Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Синергія наукової роботи з іншими напрямками — навчальною, міжнародною, соціально-гуманітарною роботою дає значний ефект у підготовці людського капіта-

лу, у тому числі наукових кадрів вищої кваліфікації — докторів філософії та докторів наук.

Наукова робота — обов'язковий компонент діяльності кожного викладача і студента Луганського національного університету.

Наукову структуру університету складають:

- Проректор з науково-педагогічної роботи.
- Навчально-наукові інститути — 8.
- Факультети — 3.
- Кафедри — 41.
- Науково-дослідні центри, лабораторії — 42.
- Наукові гуртки студентів — 43.
- Аспірантура — 13 спеціальностей (до 2014 р. — 33).
- Докторантура — 4 спеціальності (до 2014 р. — 9).
- Спеціалізовані вчені ради із захисту докторських дисертацій — 2 (до 2014 р. — 6).
- Разові спеціалізовані ради для присудження ступеня доктора філософії (PhD) — 4 спеціальності.
- Наукові школи.
- Наукова бібліотека.
- Наукові журнали — 5 (до 2014 р. — 8).
- Відділ аспірантури.
- Рада молодих учених і студентів.

Серед 42 науково-дослідних центрів і лабораторій є структурні підрозділи НАН України та НАПН України:

- філіал Інституту прикладної математики і механіки НАН України;
- філіал Інституту економіки промисловості НАН України;
- Науково-дослідний центр з проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи НАПН України.

На базі кафедр, науково-дослідних центрів та лабораторій і здійснюються наукові дослідження. Студенти входять до наукових гуртків. Їх очолюють провідні науковці університету. Викладачі і студенти беруть участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях, всеукраїнських конкурсах наукових робіт та олімпіадах. Видають монографії, публікуються у фахових журналах та виданнях у наукометричних базах Scopus, Web of Science.

Університет має власних 5 фахових наукових журналів (до 2014 р. — 8):

- «Algebra and Discrete Mathematics» (категорія А, Scopus);
- «Education and Pedagogical Sciences. Освіта та педагогічна наука» (категорія Б);
- «Економічний вісник Донбасу» (категорія Б);
- «Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (педагогічні, історичні, філологічні науки)» (категорія Б);

- «Linguistics. Лінгвістика» (категорія Б).

Усі публікації зберігаються в репозиторії бібліотеки університету, яка має доступ до провідних світових баз даних.

В університеті сформовані потужні наукові школи з історії, математики, філології, педагогіки, хімії, біології, географії. На сьогодні найбільш розвинені — з математики та педагогіки.

Протягом воєнних 2014-2023 рр. на базі університету виконувалося близько 100 науково-дослідних робіт (НДР), що фінансувалися як за рахунок коштів державного бюджету України, так і за рахунок грантів міжнародних партнерів.

Найбільше фінансування університет отримав на виконання фундаментальних досліджень на конкурсній основі від Міністерства освіти і науки України та Національного фонду досліджень України. Майже всі вони пов'язані з війною:

- «Превенція соціального сирітства в умовах територіальної громади міста» (керівник проф. Л.В. Кальченко);
- «Моніторинг якості навчального процесу у вищих навчальних закладах України» (керівник проф. В.С. Курило);
- «Соціалізація учнівської та студентської молоді сходу України в умовах гібридної війни на Донбасі» (керівник проф. В.С. Курило);
- «Масова свідомість в зоні воєнного конфлікту на Донбасі» (керівник проф. І.Ф. Кононов);
- «Формування критичного мислення громадян як чинник безпеки в умовах збройного насилля та інформаційної агресії на Сході України» (керівник проф. В.С. Курило).

Також за кошти держави університет виконує декілька тем з математичної науки:

- «Напівгрупи ендоморфізмів та вільні алгебри» (керівник проф. Ю.В. Жучок),
- «Відносно вільні n -кратні напівгрупи» (керівник проф. А.В. Жучок),
- «Вільні системи в многовиді n -кратних напівгруп і напівгрупи ендоморфізмів» (керівник проф. А.В. Жучок).

Три наукові проекти виконуються за фінансової підтримки Програми ЄС Erasmus+ «Модернізація педагогічної вищої освіти з використанням інноваційних інструментів викладання» (керівник доц. Г.А. Могильний);

Одне наукове дослідження здійснюється за фінансової підтримки українського та польського урядів — «Національні ділові культури Польщі та України: удосконалення науково-практичних основ співпраці на європейських і світових ринках» (керівник проф. В.А. Чеботарьов).

ЛНУ імені Тараса Шевченка — дійсний член різних міжнародних асоціацій та об'єднань, зокрема: Європейської асоціації університетів, Великої Хартії університетів та ін.

Університет має понад 70 рамкових угод про співпрацю в науковій та освітній діяльності, з них 16 — з Республікою Польща.

У 2022 р., не зважаючи на повномасштабну війну росії проти України, університетом було реалізовано 5 програм міжнародної академічної мобільності, зокрема 3 програми з Університетом міста Лодзь (Польська республіка) та 2 програми з Університетом Бата (Великобританія).

Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації здійснюється через навчання в аспірантурі, докторантурі, захисти дисертацій у спеціалізованих учених радах.

Наразі кадровий склад університету складає 347 штатних науково-педагогічних працівників, з них докторів наук — 51, кандидатів наук (докторів філософії) — 212 осіб, що становить 75,8 % персоналу.

У 2016 р. Кабінет Міністрів України затвердив «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти

ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (Кабінет Міністрів України, 2016). З тих пір в Україні почалася підготовка докторів філософії в аспірантурі та захист дисертацій у разових спеціалізованих радах за європейською моделлю.

Підготовка докторів наук здійснюється, як і раніше, у постійно діючих спеціалізованих учених радах.

Отже, наразі в Україні та університеті підготовка наукових кадрів здійснюється за 2 ступенями: доктор філософії (PhD) та доктор наук. У 2016 р. університет ліцензував 13 спеціальностей в аспірантурі та відкрив 4 спеціальності в докторантурі.

Протягом 2014-2023 рр. у спецрадах університету було захищено 34 докторських та 176 кандидатських дисертацій / PhD дисертацій. Таким чином було відновлено науковий потенціал університету.

Наразі в університеті функціонують:

— дві спеціалізовані вчені ради для присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за 4 спеціальностями:

1. Спеціалізована вчена рада Д 29.053.01:

• 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»;

• 13.00.05 «Соціальна педагогіка».

2. Спеціалізована вчена рада Д 29.053.03:

• 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки»;

• 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою».

— Постійно працюють разові спеціалізовані вчені ради для присудження ступеня доктора філософії (PhD) за 4 акредитованими спеціальностями (освітніми програмами):

• 011 Освіта / Педагогіка;

• 015 Професійна освіта;

• 111 Математика;

• 231 Соціальна робота.

Отже, підсумовуючи, можна констатувати, що ЛНУ імені Тараса Шевченка вже двічі став жертвою російської агресії та працює в умовах переміщення майже 10 років (2014-2023 рр.). Проте університет героїчно вистояв, зберіг свою репутацію, відновився та знов зайняв лідерські позиції в науковому та освітньому просторі України, відновив наукові позиції в європейських та світових рейтингах (Караман, 2023).

Не випадково, протягом 2016-2023 рр. на Міжнародних виставках «Сучасні заклади освіти — 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023» ЛНУ імені Тараса Шевченка отримав: 7 гран-прі «Лідер вищої освіти України», «Лідер

міжнародної діяльності», «Лідер наукової діяльності», 11 золотих медалей у різних номінаціях, 6 сертифікатів якості наукових публікацій (за показниками незалежного рейтингу міжнародної наукометричної бази даних SciVerse Scopus).

Провідними напрямками співпраці між Комітетом педагогічних наук Польської академії наук та вченою радою Луганського національного університету імені Тараса Шевченка вважаємо виконання спільних наукових досліджень:

- у галузі суспільних і соціальних наук, зокрема педагогічних;
- освітньої політики, розвитку науки і вищої технічної освіти;
- у галузі інформаційних технологій.

Також пропонуємо тематику спільних досліджень:

- інформаційна безпека держави / інформаційно-психологічна безпека особистості;
  - гібридні війни (збройне насилля / інформаційна агресія);
  - формування критичного мислення;
  - соціалізація особистості.
- Форми співпраці також можуть бути різними:
- спільні наукові дослідження й заходи;
  - академічна мобільність;
  - залучення провідних науковців до освітнього процесу (гостьові лекції);
  - участь у міжнародних проектах, програмах.

Ці та інші напрями і форми спільної діяльності передбачені Угодою про співпрацю між Комітетом педагогічних наук Польської академії наук та вченою радою Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Шановні учасники спільного засідання! Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, як і вся Україна, ведуть наполегливу боротьбу за своє майбутнє. Ми віримо в Збройні сили України, свій народ, міжнародних партнерів. Переконані, що найближчим часом Україна поверне всі захоплені росією території, і ми пове-

рнемося до міста Луганськ, куди запросимо членів польського комітету педагогічних наук.

Дякуємо за увагу! Слава Україні! Слава Польщі та польському народу!

Публікація містить результати досліджень, проведених при грантовій підтримці Національного фонду досліджень України за проектом 2021.01/0021.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Караман, О.Л. (2023). *Звіт ректора Караман Олени Леонідівни на спільному засіданні вченої ради та конференції трудового колективу Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за період з січня 2022 року по січень 2023 року: інформаційні матеріали*. Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/zvit_rektora_2023.pdf
- Кабінет Міністрів України. (2016, 23 березня). *Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)* (261). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p>
- Курило, В.С., & Савченко, С.В. (2019). Тимчасово переміщені заклади вищої освіти як нове соціальне явище. У І.В. Козубовська & Ф.Ф. Шандора (ред.), *Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів: матеріали доповідей та повідомлень міжнародної науково-практичної конференції* (сс. 54-56). Ужгород: ТОВ «РІК-У».
- Курило, В.С., & Савченко, С.В. (2021). Тимчасово переміщені заклади вищої освіти. У В.Г. Кремень (ред.), *Енциклопедія освіти* (2-ге вид., допов. та перероб.). Київ: Юрінком Інтер.
- Курило, В.С., Савченко, С.В., & Караман, О.Л. (2019). Переміщені університети як новий тип закладів вищої освіти України. *Education and Pedagogical Sciences (Освіта та педагогічна наука)*, 3(172), 3-9. [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2019-3\(172\)-3-9](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2019-3(172)-3-9)
- Курило, В.С., Савченко, С.В., Меньяйленко, О.С., & Караман, О.Л. (2020). SOFT SKILLS для переміщеного ЗВО: реалізація ідеї розподіленого університету. У *Hard/soft skills фахівця нової генерації: збірник за матеріалами регіональної науково-практичної конференції* (сс. 117-124). Лисичанськ: ФОП Єгорова О.Є.

HIGHER EDUCATION IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW: "DISPLACED UNIVERSITIES"

Scientific report at the joint meeting of the Committee of Pedagogical Sciences of the Polish Academy of Sciences and the Academic Council of Luhansk Taras Shevchenko National University on September 29, 2023

Vitalii Kurylo

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, First Vice-Rector, State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University", Poltava, Ukraine

Olena Karaman

DSc in Pedagogy, Professor, Rector, State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University", Poltava, Ukraine

Abstract. *On September 29, 2023, a joint meeting of the Committee of Pedagogical Sciences of the Polish Academy of Sciences and the Academic Council of Luhansk Taras Shevchenko National University was held in Warsaw (Republic of Poland). The following topics were discussed: "Higher Education in Ukraine under Martial Law: Displaced Universities", "Higher Education in Poland – Development of the Discipline of Pedagogy, Education of Young Scientific and Pedagogical Staff in the Spirit of High Scientific and Methodological Culture". The meeting resulted in the signing of the Agreement on Cooperation in Scientific and Educational Activities. The event was organized by representatives of both sides: from the Polish side – by Prof. A. Cybal-Michalska, the head of the Committee of Pedagogical Sciences of the Polish Academy of Sciences; from the Ukrainian side – by Prof. V. Kremen, the President of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Prof. S. Sysoieva, Academician Secretary of the Division of Philosophy of Education, General and Preschool Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Prof. V. Kurylo, Chairman of the Academic Council of Luhansk Taras Shevchenko National University, Academician of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Prof. O. Karaman, Rector of the University, Director of the Scientific Research Center based on the National Academy of Educational Sciences of Ukraine.*

The reports of Prof. V. Kurylo and Prof. O. Karaman highlighted the history, summarized the experience and problems, determined the prospects for the development of displaced universities as a new phenomenon in the educational space of Ukraine, which appeared as a result of russia's war against Ukraine (2014-2023); the system of scientific activity and training of highly qualified personnel in displaced institutions of higher education on the example of Luhansk Taras Shevchenko National University was also revealed. It was noted that the term "displaced universities" was introduced into the scientific, educational, and normative legal circulation by scientists of Luhansk Taras Shevchenko National University, which has twice suffered from Russian aggression and has the status of a twice displaced HEI (2014 and 2022). It is shown how, in the conditions of war and displacement, Luhansk Taras Shevchenko National University has twice recovered and continues to develop in all areas of educational activity: formation of a contingent of students, improvement of the quality of staff, ensuring the quality of the educational process, strengthening positions in scientific ratings, development of international relations as well as material and technical base.

Keywords: *displaced universities; higher education; russia's war against Ukraine; martial law; Ukraine; the Republic of Poland.*

Дата публікації: 7 листопада 2023 р.